

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2016-03-18
Stockholm

Mål nr
M 133-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-12-09 i mål nr M 1322-14, se bilaga

KLAGANDE

Höganäs kommun

Ombud: F A

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län

SAKEN

Villkor för tillstånd till avloppsreningsanläggning på fastigheten X i Höganäs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på det sättet att punkten 2 i domslutet utgår.

Dok.Id 1254702

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Höganäs kommun har yrkat att den överklagade domen ska upphävas vad avser kravet på prøvotidsutredning.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Höganäs kommun har i huvudsak anfört följande skäl.

Även om det inte är ett slutligt villkor som fastställts utan ett utredningsvillkor, ifrågasätts om den överklagade domen inte medför reformatio in pejus. Mark- och miljödomstolen fann i sitt avgörande att kravet på tydlighet inte var uppfyllt gällande miljöprövningsdelegationens villkor. Det faktum att mark- och miljödomstolen inte har kommenterat de av Höganäs kommun i övrigt åberopade grunderna för att upphäva villkoret får tolkas som att domstolen bedömt miljöprövningsdelegationens krav som rimliga, särskilt med tanke på att vissa delar har omvandlats till ett prøvotidsutredningsvillkor. Mark- och miljödomstolens utredningsvillkor är mer omfattande då villkoret kräver mer utredning än tidigare.

De ämnen som ska utredas är prioriterade ämnen och särskilt förorenande ämnen enligt ramvattendirektivet samt särskilt farliga ämnen. Det rör sig om ungefär 100 ämnen. Flera av dessa 100 ämnen har varit förbjudna i Sverige under flera år, andra ämnen påverkar inte vattenförhållandena utan är förbjudna av andra orsaker. Merparten av de i villkoret utpekade ämnena förekommer heller inte alls i de regelverk som verksamheten vid avloppsreningsverket omfattas av. Som exempel kan nämnas reglerna om slamkvalitet. Det är alltså inte miljömässigt befogat att utreda samtliga ämnen.

I Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr M 7843-13 var fråga om slutligt villkor där motsvarande ämnen som i förevarande mål skulle utredas. Mark- och miljööverdomstolen påpekade i avgörandet att det är fråga om ett stort antal ämnen och

att omfattningen av ämnena är svår att överblicka eftersom förteckningarna över dem ständigt utvecklas. Det ansågs vidare olämpligt att reglera kemikalieanvändningen i tillståndet till ett avloppsreningsverk istället för i tillståndet till de verksamheter där kemikalierna används. Domen ska tolkas som att det finns begränsade möjligheter att, efter slutförd provotidsutredning, fastställa slutliga villkor för avloppsreningsverket som begränsar abonnenternas användning av kemiska ämnen.

Det har inte skett någon avgränsning av utredningsskyldigheten till att endast avse industriverksamheter och utredningsskyldigheten får därför anses gälla samtliga abonnenter, oavsett om dessa utgörs av hushåll, vars avloppsvatten reningsverket är skyldigt att ta emot. Utredningen ska innefatta hur de aktuella ämnena ska behandlas i reningsverket. Det anges inte hur det är tänkt att ske. De ämnen som omfattas av provotidsutredningen är idag inte reglerade i det gällande tillståndet. Reningsverket är inte byggt för att rena de ämnena utan för att rena biologiskt nedbrytbara ämnen samt kväve och fosfor. Av den anledningen får förutsättas att kommunen ska utreda de tekniska möjligheterna att rena de ämnena med befintliga reningstekniker, inte att kommunen ska bedriva forskning eller utveckla nya reningstekniker.

Höganäs kommun ställer sig frågande till vad utredningsvillkoret kommer att leda till; krav på vilket vatten som reningsverket får ta emot eller krav på vad avloppsreningsverket får släppa ut? Fråga uppstår även var reningen, ur ett samhällsekonomiskt- och miljömässigt perspektiv, sker bäst.

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört följande skäl.

Den överklagade domen försätter inte Höganäs kommun, som klagande, i ett sämre läge jämfört med om Höganäs kommun inte överklagat miljöprövningsdelegationens beslut. Det har inte fastställts något mer långtgående slutligt villkor för Höganäs kommun, jämfört med vad som föreskrivits genom det överklagade tillståndet från miljöprövningsdelegationen. Syftet med att uppskjuta villkorsfrågor till ett senare avgörande med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken, är att kommunen behöver ges rådrom att analysera den egna verksamheten för att därefter inkomma med villkorsförslag. Tillåtligheten av verksamheten kan inte ifrågasättas efter provotidsredovisningen,

vilket måste vara avgörande för bedömningen av om Höganäs kommun har försatts i ett sämre läge av mark- och miljödomstolens avgörande jämfört med det överklagade tillståndet. Prövotidsredovisningen kan även mynna ut i att det varken är möjligt eller behövt att föreskriva villkor för utsläpp av de aktuella ämnena och miljöprövningsdelegationen kan komma fram till samma slutsats. Mark- och miljödomstolen har, liksom miljöprövningsdelegationen, ansett att det är miljömässigt motiverat att vidare utreda frågan om förekomsten och utsläppen av viss typ av ämnen i kommunens verksamhet, samt att efter prövotidsredovisningen föreslå villkor. Mark- och miljödomstolen har vid sin överprövning endast upphävt det villkor som beslutats av miljöprövningsdelegationen på grund av dess formulering. Villkorets innebörd är jämförbart. Det är alltså inte fråga om reformatio in pejus.

Var och en som bedriver miljöfarlig verksamhet är skyldig att iaktta de försiktighetsmått m.m. som krävs för att verksamheten inte ska komma i konflikt med allmänna intressen. Det aktuella utredningskravet ligger i linje med vad som, utifrån länsstyrelsens bedömning, får anses vara intentionerna med såväl den svenska miljöretten som EU:s avloppsvattendirektiv m.fl. rättsakter inom unionen. Utredningskravet är miljömässigt motiverat, liksom de kostnader som är förenade därmed. Det är av vikt att arbetet med att kartlägga de ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt allra värsta/farligaste kemiska ämnena kommer till stånd. Frivilligt uppströmsarbete är bra, men det hindrar inte att krav ställs enligt miljöbalkens hänsynsregler, även om kraven innebär fördjupad utredning och förslag på åtgärder. I ett frivilligarbete sker ett eget urval av ämnen och kemiska föroreningar. Myndigheterna å sin sida har att beakta politiskt fastställda mål samt regleringar som REACH-förordningen och EU:s ramvattendirektiv vid urval av ämnen för utredning och eventuell åtgärd. De vedertagna listor och förteckningar av ämnen, som anges i den överklagade domen, är det medel som står till buds för att kommunicera krav gentemot den som söker tillstånd. De åberopade förteckningarna måste vara välkända för verksamhetsutövaren, eftersom dessa faller under kunskapskravet. Villkorsformuleringen kan alltså ske med bibehållen rättssäkerhet.

YTTRANDEN FRÅN REMISSMYNDIGHETER

Mark- och miljööverdomstolen har anmodat Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att yttra sig över parternas skrifter till Mark- och miljööverdomstolen.

Naturvårdsverket har meddelat att myndigheten inte avser yttra sig.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har anfört i huvudsak följande.

Ett stort antal miljöfarliga ämnen släpps idag ut till vattenmiljön via avloppsreningsverk men det är i dagsläget svårt att bedöma i vilken omfattning eftersom alla ämnen inte mäts i utgående vatten. Förekomsten av miljöfarliga ämnen som är mest relevanta ur miljösynpunkt i utgående avloppsvatten behöver kartläggas. HaV kan i nuläget inte uttala sig om vilka begränsningar av utsläpp från reningsverket till vatten som krävs i målet med hänsyn till miljön och miljö kvalitetsnormer. Det är bl.a. komplicerat att avgöra vilka utsläppsbegränsningar som krävs av ett enskilt avloppsreningsverk eftersom avloppsvattnet kan innehålla ett stort antal ämnen med skild påverkan på vattenmiljön och lokala förutsättningar i miljön.

Det är rimligt att kommunen, i egenskap av verksamhetsutövare, ska kartlägga förekomsten av ämnen med gränsvärden för kemisk ytvattenstatus och särskilda förorenande ämnen, SFÄ, från de miljöfarliga verksamheter som är anslutna till reningsverket. Det är viktigt med det uppströmsarbete som avloppsreningsverket har påbörjat.

Det renade avloppsvattnet från Höganäs reningsverk belastar vattenförekomsten som benämns N. Öresunds kustvatten. Nuvarande status och miljö kvalitetsnorm enligt VattenInformationsSystem för Sverige, VISS, är följande. Den ekologiska statusen bedöms som måttlig med kvalitetskravet god ekologisk status år 2021. Den kemiska ytvattenstatusen bedöms, exklusive kvicksilver, vara god med kvalitetskravet god kemisk status år 2015. Vattenmyndigheten har ännu inte klassificerat vattenförekomsten utifrån SFÄ. Enligt Vattenmyndighetens förslag från september

2015 till nya miljö kvalitetsnormer gäller att god ekologisk status ska uppnås till år 2027, då det finns behov av tidsfrist på grund av övergödning, samt god kemisk status med undantag, mindre strängt krav för kvicksilver och bromerad difenyleter samt undantag med tidsfrist för bly och blyföreningar, antracen samt tributyltenn till år 2027. Dessa normer väntas fastställas i december 2015.

Ställningstagandet avseende påverkan på vattenmiljön och miljö kvalitetsnormer bör utgå från SFÄ och gränsvärden för kemisk ytvattenstatus, så kallade prioriterade ämnen. Dessa framgår av HaV:s föreskrift (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten.

Ekologisk status baserad på SFÄ är sådana ämnen inom vattenförvaltningen som identifierats som problematiska lokalt och som släpps ut i betydande mängd i vattenförekomsten eller tillförs i betydande mängd på annat sätt. Ämnen med gränsvärden för kemisk ytvattenstatus enligt HaV:s föreskrift utgör grunden för klassificering av kemisk ytvattenstatus. Dessa ämnen är prioriterade på EU-nivå och har EU-gemensamma gränsvärden som ska uppfyllas. Det är därför skäligt att kräva att halterna till dessa ämnen kartläggs. Av det kunskapsunderlag som Naturvårdsverket redovisat är det i praktiken ett mindre antal ämnen som är aktuella att undersöka.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har skjutit upp frågan om vilka villkor som ska gälla för tillståndet till Höganäs avloppsreningsverk när det gäller behandling och utsläpp av ett antal kemiska ämnen enligt vissa förteckningar.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det är ett angeläget samhällsintresse att begränsa utsläpp av miljöfarliga kemiska ämnen. Användningen och förekomsten av sådana ämnen regleras genom flera olika lagstiftningar. I det nu aktuella målet är frågan vilka utredningar som kan krävas med stöd av miljöbalken i syfte att föreskriva tillståndsvillkor för avloppsreningsverket.

Den av mark- och miljödomstolen föreskrivna prøvotidsutredningen är omfattande både när det gäller vilka kemiska ämnen som omfattas, källorna till dessa ämnen, ämnenas effekter samt möjliga skyddsåtgärder.

Utredningskravet omfattar således samtliga ämnen som förekommer i EU:s direktiv (2013/39/EU) gällande prioriterade ämnen på vattenpolitikens område (direktivets bilaga 1 och 2), Naturvårdsverkets rapport 5799 "Förslag till gränsvärden för särskilda förorenande ämnen" och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (REACH), bilaga XIV. Det rör sig om 50 - 100 olika ämnen. Förteckningarna är under ständig utveckling och fler ämnen tillkommer. Exempelvis regleras numera de särskilda förorenande ämnena genom Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2013:19, bilaga 2, avsnitt 7), och bilagan XIV till REACH - som upptar ämnen som är tillståndspliktiga enligt REACH - är under uppbyggnad.

Källorna för de ämnen som omfattas av utredningskravet kan vara industrier, andra verksamheter och hushåll. För vart och ett av ämnena ska effekterna på reningsprocess, slamkvalitet och recipient på lång och kort sikt klarläggas. Slutligen ska åtgärder för att förhindra att ämnena leds till eller ska behandlas i reningsverket utredas.

Av länsstyrelsens skrivelser i målet framgår att utredningen främst avsetts för avloppsvatten från industriverksamheter. Såsom utredningskravet har formulerats omfattas dock samtliga anslutna abonnenters avloppsvatten. Mark- och miljööverdomstolen har i sitt avgörande i mål nr M 7843-13, funnit att det är olämpligt att reglera kemikalieanvändningen i tillståndet till ett avloppsreningsverk istället för i tillstånden till de verksamheter där kemikalierna används. Det är endast där som kemikalieanvändningen kan påverkas genom produktionsomläggning eller annan åtgärd. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att förutsättningarna för att den föreskrivna utredningen ska kunna leda till villkor för avloppsreningsverket om rimliga skyddsåtgärder som är miljömässigt motiverade och tekniskt genomförbara är små.

Mot ovanstående bakgrund kan den av mark- och miljödomstolen föreskrivna utredningen inte anses rimlig, och det finns då inte skäl att skjuta upp frågan om villkor för behandling och utsläpp av kemiska ämnen på det sätt som skett. Punkten 2 i mark- och miljödomstolens domslut ska därför upphävas.

Mark- och miljööverdomstolen ifrågasätter även om inte mark- och miljödomstolens ändring av länsstyrelsens beslut innebär reformatio in pejus. Med hänsyn till utgången i målet här saknas emellertid anledning att ta ställning i den frågan.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, tekniska rådet Anna-Lena Rosengardten samt hovrättsråden Mikael Hagelroth och Peder Munck, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 4:2

DOM
2014-12-09
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1322-14

KLAGANDE

Höganäs Kommun

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne län, Miljöprövningsdelegationens beslut 2014-02-20 i ärende nr 551-4562-2011, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till avloppsreningsanläggning på fastigheten X, Höganäs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver villkor 3 i det överklagade beslutet i sin helhet.
2. Mark- och miljödomstolen uppskjuter med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken frågan om slutliga villkor för behandling och utsläpp av prioriterade ämnen¹, särskilt förorenande ämnen² samt särskilt farliga ämnen³ under en prøvotid av 3 år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Under prøvotiden ska kommunen, efter samråd med tillsynsmyndigheten dvs. Länsstyrelsen i Skåne län, kartlägga och utreda ämnernas källor, deras påverkan på reningsprocess, slamkvalitet och recipient på kort och lång sikt samt möjliga och rimliga åtgärder för att förhindra att dessa ämnen leds till reningsverket eller hur de ska kunna behandlas i reningsverket.

Dok.Id 303464

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

Prövotidsutredningen med förslag till slutliga villkor ska inges till Miljö-
prövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län inom prövotiden.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU av den 12 augusti 2013 vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område, bilaga 1 och 2.

² Naturvårdsverkets rapport 5799 ”Förslag till gränsvärden för särskilda förorenande ämnen”.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), bilaga XIV.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Skåne (nedan MPD) lämnade den 20 februari 2014 Höganäs kommun (nedan kommunen) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) till en maximal genomsnittlig veckobelastning på 39 000 pe, till en maximal årlig belastning på 900 ton BOD₇, 38 ton P_{tot} resp. 155 ton N_{tot} samt till mottagning och behandling av externt lättflytande organiskt material i befintliga rötkammare. Tillståndet gäller för befintlig och utökad verksamhet vid Höganäs avloppsreningsverk på fastigheten X. MPD godkände miljökonsekvensbeskrivningen och förenade tillståndet med villkor. Kommunen har nu överklagat villkor 3 i ovan nämnda beslut.

YRKANDEN M.M.

Kommunen yrkar att villkor 3 (se nedan) i MPD:s beslut ska upphävas i dess helhet.

Överklagat villkor:

3. Mottagande av industriellt avloppsvatten samt lakvatten från avfallsanläggningar får inte tillföras avloppsreningsverket i sådan omfattning att anläggningens funktion nedsätts, att slammet inte kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt eller att olägenheter i övrigt uppkommer för omgivningen eller i recipienten.

En kartläggning av vilka anslutna industriella verksamheter som har utsläpp till reningsverket av prioriterade ämnen¹, särskilt förorenade ämnen² samt särskilt farliga ämnen³ ska utföras. Kartläggningsarbetet ska redovisas senast den 31 mars varje år till tillsynsmyndigheten, med början den 31 mars 2015.

När kravspecifikationer för mottagande av industriellt processavloppsvatten upprättas ska dessa utformas så att halter av prioriterade ämnen och särskilt förorenande ämnen specificeras särskilt. Kommunen ska arbeta för att särskilt farliga ämnen från verksamheter till reningsverket upphör.

Kravspecifikationer för ovan nämnda ämnen ska utformas i samråd med tillsynsmyndigheten.

¹Direktiv 2013/39/EU, prioriterade ämnen och vissa andra föroreningar inom vattenpolitikens område, bilaga 1 och 2.

²Naturvårdsverkets rapport 5799, förslag till gränsvärden för särskilda förorenade ämnen.

³Förordning (EG) nr 1907/2006, bilaga XIV.

Som grund för sitt överklagande anför kommunen i huvudsak följande. Villkoret i sin nuvarande utformning är mycket omfattande samt ställer mycket höga och långtgående krav på kommunen såsom verksamhetsutövare för avloppsreningsverket. Det är inte alls fråga om att uppfyllandet av villkoret innebär endast en begränsad arbetsinsats. Villkoret är dessutom oklart formulerat och det är inte förutsägbart hur villkoret kommer att tillämpas. Någon avvägning mellan miljönyttan med avseende på recipienten och de arbetsinsatser/kostnader som kommer att krävas har inte gjorts.

Villkor 3 första stycket: Av 21 § vattentjänstlagen följer de skyldigheter en fastighetsägare har vad gäller det som tillförs ledningsnätet. En fastighetsägare får inte använda en allmän va-anläggning på ett sätt som t.ex. innebär att avloppet tillförs vätskor, ämnen, eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet, eller att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag. Därutöver har det tagits fram ”Allmänna bestämmelser för brukande av Skånes Nordvästs kommuners allmänna vatten- och avloppsanläggningar ABVA”. Dessa bestämmelser reglerar förhållandet mellan abonnenterna och huvudmannen för respektive kommun. Av punkt 13 i de allmänna bestämmelserna framgår bl. a. högsta tillåtna värden av oorganiska ämnen i spillvattnet. Av punkt 14 följer i vilken utsträckning fastighetsägare som använder fastigheten till annat än för bostadsändamål ska informera huvudmannen. Några särskilda avtal utöver att abonnenterna är skyldiga att följa de allmänna bestämmelserna träffas normalt sett inte med enskilda abonnenter.

Produktionen av slam vid Höganäs avloppsreningsverk har härutöver certifierats enligt REVAQ 2010-12-31. Detta innebär bl.a. krav på inventering av kemikalieanvändningen vid alla A-, B- och C- verksamheter i kommunen.

Utöver de krav som gäller enligt lagstiftning och allmänna bestämmelser för abonnenterna vill MPD att även kommunen ska åläggas ansvar för det spillvatten industrianläggningarna släpper ut på ledningsnätet. Villkoret är inte rimligt. För att ett villkor ska anses vara rimligt krävs bl.a. att den det gäller har rättslig och faktisk möjlighet att efterkomma kravet. Att kommunen kan göras ansvarig för ett utsläpp som skett på en annan anläggning är enligt kommunens uppfattning inte förenligt med principen om ”förorenaren betalar”. Det som kommunen har faktisk och rättslig möjlighet att styra över är reningsprocessen vid avloppsreningsverket. Om avloppsreningsverket inte lyckas fullt ut med reningen till följd av ett utsläpp på en annan anläggning som nått ledningsnätet kan det således innebära att avloppsledningsverket inte klarar sina utsläppsvillkor.

Första stycket i villkoret innehåller delar som ger utrymme för olika tolkningar. MPD har inte specificerat vad som avses med ”industriellt avloppsvatten”. Vad krävs för att funktionen ska nedsättas? Vidare är det oklart vad som avses med att ”slammet inte kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt”. Avses situationen då slammet inte uppfyller kraven för att spridas på jordbruksmark? Det bör poängteras att det även finns andra användningsområden för avloppsslam som kan anses säkra och miljömässigt godtagbara även om inte slammets näringsämnen når jordbruksmark. Det är även oklart vad som avses med ”olägenheter i övrigt för omgivningen och recipienten”. I praktiken är det mycket svårt att kontrollera om olägenheter i recipienten har sin orsak i att något specifikt spillvatten nått avloppsreningsverket. Av beslutet framgår inte heller något resonemang om behovet av detta villkor med hänsyn till förhållandena i recipienten. Någon avvägning i förhållande till insatserna/kostnaderna för att uppfylla detta villkor har inte gjorts.

Villkor 3 andra stycket: MPD har i jämförelse med de villkor som föreslogs av länsstyrelsen gett en tydligare hänvisning till vilka ämnen som avses i villkoret. Även

med föreslagen skrivning är det frågan om ett mycket stort antal ämnen, för närvarande drygt ett 90-tal ämnen. En del av dessa ämnen medför dessutom inte påverkan på vattenförhållandena utan bedöms som farliga av andra skäl.

I motiveringen ger MPD vägledning om hur kartläggningen ska gå till och att den t.ex. kan ske genom att säkerhetsdatablad begärs in. Det bör påpekas att det är själva villkoret som ska följas och att motiveringen i sig inte har någon rättsverkan. Det föreslagna villkoret anger inte hur kartläggningen ska ske, hur ofta (varje år?), vad som avses med ”industriella verksamheter”, vilken ambitionsnivå man ska ha vid kartläggningen m.m. Att utifrån säkerhetsdatablad eller motsvarande information bedöma belastningen på reningsverket av enskilda ämnen är inte möjligt, en sådan bedömning är förenad med en mycket stor arbetsinsats och måste sannolikt även omfatta provtagning och analys.

Kommunen har inte befogenhet enligt 26 kap. miljöbalken att begära ut material från de enskilda verksamhetsutövarna. Det är olyckligt att kombinera de olika rollerna "avtalspart", ”verksamhetsutövare” och ”tillsynsmyndighet”. Det föreslagna villkoret sätter principen om att ”förorenaren betalar” ur spel. Det går inte att bortse från att en del av de ämnen som MPD avser att begränsa härrör från hushållen och ingår i de avloppsvatten som reningsverket är skyldigt att ta emot.

Villkor 3 tredje och fjärde stycket: Några särskilda avtal utöver att abonnenterna är skyldiga att följa de allmänna bestämmelserna träffas normalt sett inte med enskilda abonnenter. Kravet i villkoret innebär dock att MPD ställer krav på vad som specifikt ska avtalas med de utsläppande industriverksamheterna. Det innebär också att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att ha synpunkter på vad som avtalas med tredje part. Ur de enskilda abonnenternas perspektiv innebär det föreslagna villkoret att de aktuella anläggningarna har två tillsynsmyndigheter.

Länsstyrelsen i Skåne län (nedan länsstyrelsen) har beretts tillfälle att yttra sig över kommunens överklagande och anför i huvudsak följande.

Villkor 3 första stycket: Kommunen är av den uppfattningen att det tillståndsvillkor som beslutats av MPD innebär en utvidgning av avloppsreningsverkets straffsanktionerade ansvar till att omfatta även miljöstörande omständigheter i verksamheter som inte befinner sig under verkets rådighet. Om avloppsreningsverkets funktion nedsätts så att slammet inte kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt, och händelsen beror på omständigheter hos avtalskunden, innebär villkoret att ansvaret för verket utvidgas bortom verkets rådighet. Länsstyrelsen vill med anledning av detta förtydliga att ansvaret för avloppsvattnet ligger på kommunen från det ögonblick som vattnet från en industrianläggning når förbindelsepunkten.

Av vattentjänstlagen framgår att den bestämda minimistandarden för de allmänna vattentjänsterna, vattenförsörjning och spillvattenavlopp har befästs genom särskilda föreskrifter i branschorganisationen Svenskt Vattens normalförslag till Allmänna bestämmelser för användande av en kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA. I punkten 7 i denna bestämmelse framgår bl.a. att huvudmannen inte är skyldig att ta emot spillvatten vars beskaffenhet i väsentlig mån avviker från hushållspillvatten. Vattentjänstlagen medger även avtalsutrymme för bl.a. användarkategorier som avviker från vanliga hushåll. Mot bakgrund av ovanstående anser länsstyrelsen att kommunen är ansvarig och har rådighet över det vattnet som tillförs reningsverket och kommunen får därför även ta konsekvenserna av de eventuella olägenheter som detta vatten kan orsaka i enlighet med principen "förorenaren betalar".

Formuleringen av villkorets första stycke har använts och används som ett generellt villkor sedan 1990-talet med smärre modifiering och bygger på Naturvårdverkets föreskrift (NFS 1994:7) om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse där 10 § lyder "Industrispillvatten som leds till avloppsreningsverk ska ha undergått sådan rening som krävs för att säkerställa dels att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av avloppsslam inte störs, dels att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt". Definitionen av industrispillvatten framgår också av föreskriften och lyder "allt spillvatten som släpps ut från områden som

används för kommersiell eller industriell verksamhet och som inte är hushållsspillvatten eller dagvatten".

Sedan slutet av 1990-talet har Sverige arbetat med miljömålet en giftfri miljö och ett överordnat internationellt och nationellt mål att det senast år 2020 ska finnas förutsättningar för att skydda människors hälsa och miljön från farliga kemikalier. Eftersom kemikalier är mer eller mindre "rörliga" måste kontroll bl.a. ske genom lagstiftning av tillverkning, försäljning, användning m.m. på såväl global, regional som på lokal nivå för att bli effektiv. Alla som bedriver en verksamhet som t.ex. tillverkar, hanterar och använder farliga naturfrämmande ämnen har ett ansvar för att söka kunskap, identifiera risker samt vidta sådana försiktighetsåtgärder som behövs för att begränsa såväl användningen som utsläppen av dessa. Även om inte reningsverksamheten i sig använder de kemiska ämnen som tas upp i villkoret i sin egen verksamhet, har kommunen som mottagare av processavloppsvatten, ett ansvar att kontrollera och inhämta kunskap om det vatten som tillförs anläggningen. De ämnen som släpps till reningsverket hamnar inte bara i vattenfasen utan kan även fastläggas i slammet. Slammet ses som en resurs ur närings synpunkt. Det finns miljömässigt motiverade skäl till det första stycket i villkoret samt att stycket bygger på inarbetad praxis för reningsverk mot bakgrund av 10 § i Naturvårdverkets föreskrift.

Det är positivt att kommunen arbetar enligt REVAQ och kommunen bör kunna dra fördel av detta arbete för att uppfylla villkoret.

Villkor 3 andra stycket: Länsstyrelsen föreslår en ny formulering enligt följande.

De anslutna industriella verksamheter som använder och har utsläpp till anläggningen av prioriterade ämnen¹, särskilt förorenade ämnen² samt särskilt farliga ämnen³ ska kartläggas. Kartläggningen ska ske via brevlades kommunikation för inhämtning av uppgifter avseende ämnen och utsläppta mängder på årsbasis. De anläggningar som omfattas av kartläggningen är samtliga tillståndspliktiga verksamheter samt de C-anläggningar som utifrån karaktären av sin verksamhet kan bedömas hantera ovanstående ämnen. Urval av C-verksamheter ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten för dessa verksamheter. Kartläggningen ska vara utförd senast den 1 januari 2018.

Kartlägningsarbetets fortskridande ska redovisas senast den 31 mars varje år till tillsynsmyndigheten för avloppsreningsanläggningen, med början den 31 mars 2015.

Villkor 3 tredje stycket: MPD:s uppgift är att pröva reningsverket. Avgränsningen av tillståndsprövningen är satt till reningsanläggningen och därmed kan reglering ske av inkommande liksom utgående vattens kvalitet utifrån miljösynpunkt för att skydda verket, slammet och recipienten. Det är utifrån denna utgångspunkt som tillsynsmyndigheten kan agera för att verksamheten ska uppfylla villkoren i tillståndet. Hur eventuella avtal skrivs är däremot inte upp till tillsynsmyndigheten utan en förhandling mellan kommunen och användaren utifrån vattentjänstlagen och bl.a. de krav som reningsverket har att uppfylla. Av intentionen avseende användningen av 21 § vattentjänstlagen framgår bl.a. att paragrafen inte bör försvåra huvudmannens möjligheter att uppfylla de krav som från miljö- och hälsoskyddssynpunkt ställs på va-anläggningen.

Sammanfattningsvis är villkoret väl avgränsat och skäligt både vad gäller arbetsinsatser och därtill hörande kostnader.

Kommunen har beretts tillfälle att yttra sig över länsstyrelsens skrivelse och anför i huvudsak följande.

Av ansökan och tillståndet framgår tydligt att prövningen endast gäller avloppsreningsverket och inte ledningsnätet. Enligt kommunens uppfattning övergår ansvaret för avledningen av avloppsvattnet till kommunen vid förbindelsepunkten, inte ansvaret för kvalitén på avloppsvattnet. Det är först senare vid avloppsreningsverket rening sker av avloppsvattnet. Det är då kommunens ansvar i egenskap av verksamhetsutövare för avloppsreningsverket att rening sker och att det sker i enlighet med de villkor som meddelas i tillståndet.

Vid förbindelsepunkten sker ingen kontroll av avloppsvattnet av kommunen. Att ha tillräcklig kunskap om det avloppsvatten som släpps ut åligger istället verksamhetsutövaren för den verksamhet som orsakar avloppsvattnet. Det är vidare respektive

verksamhets tillsynsmyndighet som har ansvaret för tillsynen över avloppsvattnets beskaffenhet fram till förbindelsepunkten.

Avloppsvattnet har innan det når avloppsreningsverket blandats med annat avloppsvatten som kommer från andra anslutna verksamheter och privatpersoner. Detta innebär att viss utspädning sker innan det samlade avloppsvattnet når avloppsreningsverket. Kontroll av avloppsvattnet sker normalt sett först vid avloppsreningsverket. Att där kunna härleda varifrån de olika avloppsströmmarna kommer i detalj är i princip omöjligt. Oavsett detta är det avloppsreningsverkets ansvar att rena avloppsvattnet och att det rena vattnet uppfyller kraven enligt gällande tillstånd.

Utöver vattentjänstlagen är abonnenterna bundna av det avtal som tecknats med kommunen. Dessa bestämmelser, aktuell ABVA, gäller utöver lagen. Kommunen kan med stöd av dessa bestämmelser endast ställa krav på anslutna fastighetsägare (abbonenterna av vatten och avlopp) och inte på enskilda verksamheter. Detta gör att anslutna verksamheter i många fall inte utgör abonnenter och därmed inte heller är avtalsparter till kommunen i egenskap av verksamhetsutövare av avloppsreningsverket.

Vattentjänstlagen och ABVA styr vad för avloppsvatten som inte får släppas ut på ledningsnätet. Dessa bestämmelser är framåtsyftande och en diskussion kan föras angående vilken typ av avloppsvatten abonnenten kan släppa ut till ledningsnätet och vilket avloppsvatten som inte får släppas ut. Avloppsreningsverket har under vissa begränsade förutsättningar möjlighet att stänga av vattenförsörjningen till en fastighet enligt vattentjänstlagen. En fastighetsägare kan bli skyldig att ersätta skador som fastighetsägaren orsakat. Därutöver saknar vattentjänstlagen i princip sanktioner. Inte heller ABVA innehåller några bestämmelser därutöver om särskilda sanktioner. Frågan är vad som gäller för det fall det ändå sker ett utsläpp som påverkar reningsprocessen negativt, ledningsnätet skadas, slamkvaliteten påverkas negativt eller något annat inträffar. Abonnenten har då eventuellt gjort sig skyldig till en överträdelse av vattentjänstlagen och dessutom ett avtalsbrott med hänvisning till bestämmelserna i ABVA. Det föreslagna villkoret skulle dock också innebära att

avloppsreningsverket skulle kunna göras ansvarigt för det avloppsvatten som kommer till ledningsnätet vid förbindelsepunkten.

Villkoret strider mot principen om att förorenaren ska betala. Villkoret innebär att kommunen i egenskap av verksamhetsutövare åläggs ett ansvar över något som andra verksamhetsutövare har full rådighet över. Kommunen kan inte genom ett villkor i tillståndsbeslutet enligt miljöbalken bli tillsynsmyndighet över dessa verksamheter.

Andra stycket i villkoret har genom länsstyrelsens specificering i senaste yttrandet blivit mer tydligt men kommunen motsätter sig ändå att villkoret ska fastställas med denna lydelse. Merparten av de i villkoret angivna ämnen förekommer inte alls i de regelverk som verksamheten vid avloppsreningsverket omfattas av.

Länsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över kommunens skrivelse och anför i huvudsak följande. De synpunkter som kommunen framför inte kan anses vara föremål för prövning i föreliggande mål då det som kommunen framför angår frågor i lagen om allmänna vattentjänster och inte miljöbalken.

Avloppsreningsverket har som enda uppgift att ta emot avtalskundernas vatten för rening. Detta innebär att de eventuellt skadliga ämnen som når anläggningen via inkommande vatten måste betraktas som en del av anläggningens verksamhet. Länsstyrelsen vill betona vikten av ett sådant synsätt när det gäller att skydda såväl recipienter som avloppsreningsverk.

Kemikalier finns överallt omkring oss i samhället och många ämnen finns kvar i mark och vatten under lång tid efter det att utsläppen har skett. Vissa kemikalier har farliga egenskaper som kan orsaka problem för hälsa och miljö. När dessa ämnen sprids till vatten utgör de ett hot mot dricksvattnet och vattenmiljön bl.a. genom akut och permanent toxicitet (giftighet) för vattenlevande organismer, ackumulering i ekosystemet och förlust av livsmiljöer och biologisk mångfald. Farliga ämnen når våtmarker, grundvatten, sjöar, vattendrag och hav från avloppsreningsverk, förore-

nade områden, dagvatten, industriverksamhet, läckage från jordbruks- och skogs-
mark, sjöfart och hamnar. Situationen när det gäller farliga ämnen i havet är enligt
miljömålsansvariga myndigheter fortsatt problematisk. Förekomsten av farliga äm-
nen påverkar möjligheterna att uppnå kraven om god kemisk status i ramdirektivet
för vatten och flera av de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen.

Kandidatförteckningen är en lista över ämnen som enligt Reach officiellt har identi-
fierats som särskilt farliga.

Syftet med EU:s ramvattendirektiv är att upprätta regler och riktlinjer för att skydda
våra vatten och bl.a. förhindra ytterligare försämringar, förbättra vattenstatusen,
främja en hållbar vattenanvändning och eftersträva ett ökat skydd för våra vatten-
miljöer. För att nå en god vattenstatus finns en lista med huvudsakliga ”förorenande
ämnen”. Detta är ämnen som innebär en betydande risk för förorening av vatten.
Åtgärder inom vattenförvaltningen syftar till en gradvis minskning av dessa ämnen.
Inom vattendirektivet har man även tagit fram en lista över ”prioriterade farliga
ämnen” (bilaga 1 till vattendirektivet). Åtgärder syftar till att utsläpp och spill av
dessa prioriterade farliga ämnen ska uppföra för att till slut elimineras.

Avloppsreningsverken är inte byggda för att rena miljögifter. De kommunala re-
ningsverken är byggda för att ta emot och rena spillvatten från hushåll.

Det har på senare år blivit allt svårare att hålla jämna steg med de ökade utsläppen
av miljögifter. Idag hittas miljögifter i grundvatten, sjöar och vattendrag. Ibland till
och med i halter som överskrider EU:s miljö kvalitetsnormer. Ska avloppsrenings-
verken klara av att ta hand om miljöfarliga kemikalier krävs det ny och mycket
energikrävande teknik, vilket i sin tur leder till ökade koldioxidutsläpp. Miljögifter-
na måste stoppas redan vid källan.

Avloppsreningsverken är inte skyldiga att ta emot processavloppsvatten från indu-
strier och andra verksamheter. Förhållandet mellan kunden och va-huvudmannen
regleras i lagen om allmänna vattentjänster och i ABVA. Utöver det finns det lag-

stiftning som behandlar miljöfarlig verksamhet, kemikalier och vattenmiljö. Verksamhetsutövaren har rätt att ställa krav på att det avloppsvatten som avleds till reningsverket från andra miljöfarliga verksamheter är behandlingsbart.

Sedan år 2004 sker regelbunden mätning av ett stort antal miljöföreningar vid ett mindre antal avloppsreningsverk inom ramen för den nationella miljöövervakningen. Genom dessa årliga slamundersökningar har man kunnat kartlägga cirka 110 organiska föreningar i avloppsslam. Mätningarna visar att halterna av miljöföreningar i avloppsslam minskar för ämnen vars användning avvecklas (t.ex. triclosan) och ökar för ämnen där användningen i samhället ökar (t.ex. MD2M). Nya organiska ämnen tillkommer kontinuerligt. Detta eftersom ”särskilt farliga ämnen” ofta ersätts av ämnen som har liknande egenskaper. Av denna anledning krävs det ett kontinuerligt arbete för att identifiera nya miljögifter som avleds till avloppsreningsverken.

För att uppnå ett giftfritt och resurseffektivt kretslopp av fosfor krävs ett aktivt arbete, dels med att minska utsläppen av naturfrämmande ämnen till våra avloppsreningsverk, dels bättre sortering av matavfall och rötrest, dels en ökad återföring av fosfor i slam och kompost till återmarken. Som ett led i detta arbete har Naturvårdsverket föreslagit nya gränsvärden för metaller och organiska ämnen i avloppsslam med en successiv sänkning av tillåtna halter 2015, 2023 och 2030.

Om Naturvårdsverkets förslag till nya gränsvärden införs kommer 40 procent av länets avloppsreningsverk att begränsas redan år 2015. Om halten farliga ämnen i avloppsslam stagnerar vid dagens nivåer uppkommer dels ett betydande problem med att finna avsättning av uppkommet avloppsslam på grund av förhöjda halter av farliga ämnen, dels kommer möjligheten till fosforåtervinning att starkt begränsas. Förutom fortsatt spridning av farliga ämnen via slammet föreligger ökad risk för att farliga ämnen fortsatt når vattenmiljön till följd av otillräcklig rening/fastläggning i slammet.

För att klara kravet om att återföra fosfor i avloppsslam krävs ytterligare arbete för att förbättra slamkvalitén. Det krävs bl.a. uppströmsarbete för att hindra att oönskade ämnen hamnar i avloppsslam.

Länsstyrelsen har mot bakgrund av resultaten i rapporten ”Slamkvalitet i Skåne – nutida och framtida utmaningar” (2014:2) uppmanat verksamhetsutövare till länets avloppsreningsverk att snarast inleda regelbunden mätning av organiska ämnen i slam, då ett nytt EU slamdirektiv är på gång som indikerar fler gränsvärden för organiska ämnen. Mätprogrammet bör minst avse de ämnen som föreslås gälla som gränsvärden år 2015 samt de organiska ämnen som förslås införas genom kommande EU direktiv.

Länsstyrelsen har vidare uppmanat verksamhetsutövare till anmälningspliktiga och tillståndspliktiga avloppsreningsverk, som redan idag har problem att klara antagna gränsvärden/riktvärden, att införa tätare provtagning av avloppsslam samt påbörja uppströmsarbete, inklusive mätningar i avloppsledningsnätet för att hitta källorna till de förhöjda halterna samt har uppmanat kommunerna i Skåne att inleda en informationskampanj för allmänheten och ställa krav på företag om att rena avloppsvatten vid källan.

Länsstyrelsen ser aktuellt mål som en del i myndighetens uppdrag att verka för att de nationella målen får genomslag i länet och att ytterligare åtgärder vidtas för att miljökvalitetsmålen ska kunna uppnås senast till år 2020. Många avloppsreningsverk är för närvarande under omprövning och länsstyrelsen har för avsikt att ställa motsvarande villkor på alla avloppsreningsverk i länet.

Mark- och miljödomstolen har den 10 november 2014 hållit sammanträde i målet varvid bland annat följande anförts.

Kommunen: Villkoret är inte klart och tydligt och uppfyller inte kraven på förutsägbarhet och rättssäkerhet. I villkorets första stycke är det oklart vem som bär ansvaret för att slammet inte kan omhändertas på ett säkert sätt. Att villkoret inte uppfyller kraven bekräftades av Svea hovrätts dom i mål M 7843-13. Gällande villkorets andra stycke är det ett mycket stort antal ämnen som MPD anser att kommunen som verksamhetsutövare ska kartlägga. Många av ämnena kommer från hushållens spillvatten. Många av de angivna ämnena förekommer inte i de verksamheter som är aktuella för reningsverket. Miljömålen är icke juridiskt bindande och utgör endast miljöpolitiska mål. De verksamheter som möjligen släpper ut kemikalier är A-, B- och C-verksamheter och dessa verksamheters utsläpp är reglerade genom tillstånd/anmälan. Det är få industrier som är anslutna till ledningsnätet i Höganäs kommun och majoriteten av de som är anslutna är hushåll. Kommunen har ett litet antal verksamheter anslutna till avloppsreningsverket som möjligen kan släppa ut farliga ämnen och det är därför ingen miljönytta att utforma villkoret på det sätt som gjorts. Det ställer orimligt höga krav på kommunen. Villkoret ska vara miljömässigt motiverat och skäligt i förhållande till det som ska uppnås samt kostnaden för att göra detta, vilket det inte är i aktuellt fall.

Länsstyrelsen: Länsstyrelsens uppgift i samhället är att omsätta de uppsatta miljömålen i de individuella miljöprovningarna. Det aktuella villkoret är preciserat och möjligt att efterkomma och det är anpassat för det enskilda fallet.

Reningsverket har full rådighet över det avloppsvatten som tas in i reningsverket och kan ställa krav på de som släpper vatten i ledningssystemet.

Svea hovrätts dom i mål M 7843-13 har inte vunnit laga kraft varför länsstyrelsen hänvisar till Högsta domstolens tidigare avgöranden. Villkorets första stycke bygger på 10 § i Naturvårdsverkets föreskrifter. Denna del är vanligt förekommande i villkor för reningsverk och har tillämpats i tio års tid. I villkorets andra del har länssty-

relsen gått vidare mot de nya krav som länsstyrelsen jobbar efter. Gällande tredje stycket i villkoret så är det de ämnen som är de värsta som avses. Ämnena på listan är mycket allvarliga eftersom det är särskilt farliga ämnen. Listan ger kommunen möjlighet att ställa krav på företagen. Meningen med kartläggningen är att man ska genomföra den en gång för att höja kunskapen om de värsta ämnena och sedan agera utifrån vad som framkommer. Man kan inte genomföra alla kartläggningar på en gång utan länsstyrelsen räknar med att man kan hinna gå igenom samtliga verksamheter fram till år 2018.

Om det vid inventeringen framkommer att det är fråga om farliga ämnen för recipienten så måste tillsynsmyndigheten agera. Eventuellt får det då ske en omprövning eller förbud för avloppsreningsverket att släppa ut vissa ämnen.

DOMSKÄL

Eftersom det enbart är Höganäs kommun som har överklagat aktuellt villkor är mark- och miljödomstolen förhindrad att skärpa villkoret. Domstolen är dock oförhindrad att mildra villkoret eller att meddela ett annat motsvarande villkor.

Ska aktuellt villkor upphävas?

En överträdelse av tillståndsvillkor är förenade med stränga sanktioner. Villkor ska därför utformas så att de kan utgöra grund för att konstatera om en överträdelse har begåtts och i så fall också kan ligga till grund för påföljder.

Mot bakgrund av Högsta domstolens praxis (jfr t.ex. NJA 2006 s.310 och NJA 2010 s.516) anser mark- och miljödomstolen att villkorets utformning inte är så precist att det kan konstateras när och om en överträdelse skett.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte länsstyrelsens uppgifter om att första stycket i villkoret använts som standardvillkor i tillstånd för kommunala avloppsreningsverk i Skåne under lång tid. Mot bakgrund av kommunens bestridande och praxis (se ovan) kan dock domstolen inte göra annan bedömning. Vidare framstår

konstruktionen, trots att syftet är i linje med miljöbalkens portalparagraf, nationella miljömål och miljö kvalitetsnormer som alltför generell, vilket snarare talar för att sakfrågan bör regleras genom en generell föreskrift. Första stycket bör således upphävas.

Vad gäller andra stycket i villkoret så framstår det som oklart för domstolen vilka skyldigheter kommunen åläggs när väl kartläggningen genomförs. Även andra stycket bör därför upphävas.

Med hänsyn till att första och andra styckena bör upphävas (se ovan) så är det naturligt att även tredje och fjärde styckena i villkoret bör upphävas.

Med hänsyn till det ovan anförda bör villkoret därför upphävas i sin helhet.

Ska nytt villkor ersätta det ovan upphävda villkoret?

Enligt 2 kap. 2 § miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att krav enligt bl.a. 2 kap. 2 § miljöbalken gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av åtgärderna jämfört med kostnaderna för åtgärderna.

Mark- och miljödomstolen, som instämmer i att det är angeläget att de aktuella kemiska ämnena begränsas, anser att förekomsten av ämnen i inkommande avloppsvatten till det i detta mål aktuella reningsverket bör utredas under en provotid där ämnens källor, deras påverkan på reningsprocess, slamkvalitet och recipient på kort och lång sikt kartläggs samt möjliga och rimliga åtgärder för att förhindra att dessa ämnen leds till reningsverket utreds. Det bör därefter vara möjligt att föreskriva tydliga, verkningsfulla och uppföljningsbara villkor i det enskilda fallet, om så bedöms nödvändigt och skäligt. Provotidsutredningen med förslag till slutliga villkor ska inges till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län inom 3 år från det att denna dom vunnit laga kraft. Mark- och miljödomstolen be-

dömer att det är lämpligt att kartläggningen avser sådana ämnen som anges i de direktiv, förordning och rapport som länsstyrelsen hänvisar till i det överklagade beslutet. Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 oktober 2014 i mål nr M 7843-13 föranleder inte annan bedömning.

Mark- och miljödomstolen anser att det inte finns skäl att avvakta Naturvårdsverkets arbete med förslag till förordning om återföring av fosfor m.m.

Mark- och miljödomstolen anser vidare att det inte är orimligt för kommunen att såsom verksamhetsutövare uppfylla ovan angivna nya utredningsvillkor (2 kap. 7 § miljöbalken). Nyttan överstiger kostnaderna för åtgärderna.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 30 december 2014.

Urban Lund

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Börje Andersson och Kjell Karlsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Carolin Runesson.